

ДО 70-РІЧЧЯ «НОВОГО ВІКУ»/«ВІЛЬНОГО СЛОВА», ДОРОГІ НАШІ ЧИТАЧІ!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXX-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 11-12/ ЧЕРВЕНЬ 2019 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Щодо українського дисидентства в Румунії ▶ стор. 2
- Про єдність українців і національну ідею ▶ стор. 3
- Клузькій славістиці – 100 років ▶ стор. 4
- Ще одна прецікава артистична подія ▶ стор. 5
- «Пісні і танці Рущанської долини» ▶ стор. 6
- На многії літа «Новому віку»/«Вільному слову» ▶ стор. 7
- У Верхній Рівні – «Пісня дружби» ▶ стор. 8
- «Історія і традиції українців у Румунії» ▶ стор. 9
- Розмова про місцеву організацію СУР в Тишнаді ▶ стор. 10
- Українська гастрономія у Ясах ▶ стор. 11
- 10 фактів про Карпатську Україну ▶ стор. 12
- Нове видання про українців Північної Добруджі ▶ стор. 13
- 31 Червнем вас, дорогі діти! ▶ стор. 14
- Гарних, удалих літніх канікул! ▶ стор. 15
- Міжнародна акція «Ніч музеїв» у Бухаресті ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

НЕ ХВИЛЯ ВІТРУ В ШИБУ

Вкраїнська доле-днино,
повік так, тож і нині,
всім навстіж відкриваєш,
до себе добрих звеш.

Кларнетний розквіт краю
дола пороги сині,
вовік твоїм будь сином
для мене честю є.

Скажу відверто, чесно:
любов моя до тебе
не хвиля вітру в шибу,
не марна гучність слів.

Увічнюю в тобі тут
себе я, українця,
й руками обнімаю
придешність твоїх днів...

Щодо українського дисидентства в Румунії

Чи була Орися Хортик дисиденткою?

(Продовження з попереднього числа.)

Глядачами спектаклів були не тільки українці, а й інші мешканці міста, – румуни та угорці. Вона була рада нашому успіху, оцінювала більші чи менші наші здібності. На кінець я мушу пригадати ще одну характерну рису Ориси Хортик та й інших наших учителів, а саме: вони бажали та з нетерпінням чекали появи молодих сімей нової української інтелігенції. Тому вони радо слідили за тим, як українські дівчата і хлопці дружать між собою, радили їм та підтримували їх. Я не випадково нагадую читачам поведінку наших учителів, зокрема, Ориси Хортик, бо коли обвинуватили її в націоналізмі і заарештували, все це було представлено в якості доводів для такого обвинувачення.

Перед тим, як приступити до конкретного висвітлення її арешту та суду, якого їй було штучно підготовлено, я бажаю зупинитися ще на декількох загальних сторонах цієї складної проблеми, яку довелося пережити українській громаді та її школі під час комуністичного режиму в Румунії. Я не випадково нагадав вище про Дижиніцького та Російсько-український комітет, якого, очевидно, було засновано для опіки і підтримки російської та української спільнот в Румунії. Його завданням було доглядати за розвитком шкільництва та культури цих спільнот. Завдяки його діяльності, нашій школі комуністичний режим надавав великої уваги, а мабуть, й користувався деякими привілеями. Це моє твердження має на увазі, в першу чергу, той факт, що учні нашого ліцею мали порівняно більше можливостей студіювати в Радянському Союзі, ніж учні румунських чи угорських шкіл. Так, в 1950 р. поїхали на вищі студії в Радянський Союз Микола Павлюк та Іван Шмуляк, а в 1952 р. – три випускники Українського ліцею: Іван Боднарюк, Василь Фрасин і я. Наступного, 1953 р., аж четверо випускників сігетського Українського педучилища (Боднарюк Євдокія, Герлан Марія, Бодня Михайло та Кравченко Василь) поїхали в Україну студіювати українську мову та літературу. І, на кінець, 1954 р. два випускники Українського педучилища (Михайло Крамар і Барна) поїхали студіювати, на цей раз психологію і педагогіку, в Ленінградський педагогічний інститут імені Герцена (я тоді уже був студентом третього курсу Ленінградського університету). За цей період із румунського та угорського ліцеїв Сігету в Радянський Союз поїхали на вищі студії не більше 2-3 випускників.

Роки минали, ми закінчили вищі студії, по вернулися додому і стали працювати кожний по своєму фаху, – хто в Бухаресті, а хто на Мараморощині чи в Клужі. За цей час, однак, світ набагато змінився: 1954 р. викриті сталінські злочини, а в 1956 р. перше антикомуністичне повстання в Будапешті. Комуністичні режими Радянського Союзу та Східної Європи становляться надзвичайно застережливими, швидко і грубо придушують будь-яку малу спробу супротивлятися комуністичному устрою. Це з одного боку, а з іншого, починає розвиватися націоналістичний комунізм, особливо в Румунії. Згідно з цим новим політичним духом, наша країна починає віддалятися від політичної практики Москви, не відмовляючись від її ідеології, а навпаки, запроваджує надзвичайно

строго націоналістично-комуністичну концепцію. Одним із наслідків цього є й протилежне ставлення до тих, які студіювали в Радянському Союзі. Якщо раніше вони користувалися привілеями, то тепер їм стали недовіряти, або навіть переслідувати їх. Така недовіра поширилася і на українську та російську спільноти в Румунії, а разом з цим, бажання віддалити українців від України, від її мови і культури. Іншими словами, появилася ідея необхідності скасування українських шкіл, примушування українських дітей навчатися лише в румунських школах і виховуватися лише в дусі румунського „патріотизму” і націоналізму. Щоб здійснити такі ідеї, треба було відшукати конкретних доказів, треба було „довести”, що українські діти виховуються в українському націоналістичному дусі. Далі залишилося лише вибрати „підхідних” осіб і підібрати необхідний матеріал для обвинувачення їх в „українському націоналізмі”. Як відомо, нещаслива доля статті „українськими націоналістами” випала на найкращих і найбільшлюбимих наших учителів, а саме – на Орису Хортик та Михайла Митринюка. Їх було штучно і несправедливо обвинувачено в націоналізмі, їм інсценували суд в Клужському військовому суді. На жаль, про суд Михайла Митринюка мені нічого не відомо. Проте обвинувачення і суд Ориси Хортик, завдяки одному доброму українцеві з Мараморощини, який подарував мені копію її Звернення (Memoiu) до Клужського військового суду, мені стали добре відомі. Тому в наступних рядках я бажаю висвітлити, хоча лише в загальних рисах, обвинувачення, представлені їй Клужським військовим судом і як вона відстоювала свою невинність.

Свою розповідь я продовжу, нагадуючи читачам, що після закінчення філософських студій 1957 р. в Ленінграді (Санкт-Петербурзі) мене направили працювати на кафедру філософії Клужського університету імені Віктора Бабеша (тоді в Клужі існували два університети – румунський імені В. Бабеша і угорський імені Бойоя, які були об'єднані 1959 р., відколи існує єдиний і добре відомий Клужський університет ім. Бабеша-Боляї). На мою думку, це був правильний історичний крок, який надав можливість вчитися всім національностям в єдиному і престижному навчальному закладі вищої освіти в Румунії.

Впродовж студій і перших років праці в Клужському університеті я зустрічався з моєю улюбленою учителькою Орисею Хортик під час літніх канікул та відпусток, будучи уже молодим університетським асистентом. На жаль, із-за моєї надзвичайної зайнятості, я не міг слідити за тими проблемами і труднощами, з якими зустрінулися Український ліцей та Педучилище Сігету. Таким чином, мені це було невідомо, окрім недоброї вістки про те, що трапилося з нашими викладачами: Орисею Хортик та Михайлом Митринюком.

Про обвинувачення і суд над Михайлом Митринюком мені нічого невідомо, тому я не стану писати про те, як проходив і який вирок було оголошено судом. Зауважу лише одне, а саме, що тепер є свободний доступ до матеріалів суду, а це значить, що автори підручника з історії української меншини зможуть легко висвітлити події, які відбулися на початку 60-их років ХХ-го століття в Сігеті і які призвели до скасування Українського ліцею та Педучилища.

Час плив своєю чергою, а я продовжував „долати” свої високі та абстрактні філософські істини, не думаючи навіть у самих моїх фантастичних уявленнях, що доля дасть мені можливість знову зустрітися із сім'єю Хортик, на цей раз у Клужі. Не пригадую собі точно, але це могло відбутися восени 1961 р., коли одного дня, увійшовши для проведення семінару по філософії в одній із аудиторій геологічного відділення Клужького університету, я побачив абсолютно несподівано поміж студентами групи дочку сім'ї Хортиків. Окрім семінарів, ми не зустрічалися, хоча моя кафедра знаходилася по сусідству з геологічним відділенням. Минув якийсь час і я стрівся з ще більшим сюрпризом! Одного дня після обіду, під час перерви, ми розмовляли з колегами в коридорі. Розмовляючи з колегами, я не закріпив, що хтось наближається до нашої групи, і раптом побачив перед собою пані Орису Хортик. Вона попросила мене відійти і швиденько запитала, чи я згоджуся бути свідком на суді. Відразу, не думаючи ані секунди, я відповів, що згідний, а вона відійшла так само швидко, як і підійшла! Як відомо, суд не був відновлений, і таким чином вирок Клужького військового суду Н-р 337 від VIII '60 (папка Н-р 883/60) залишився остаточним – Орися Хортик невинна у обвинуваченні щодо супротивлення суспільному порядку в Румунії (по-румунськи: a fost achitată de sub învinuirea infracțiunii de uneltire contra ordinii sociale).

Далі ми повинні відповісти, на підставі обвинувачень і на доказах, які Орися Хортик привела під час суду на користь своєї невинності, чи була вона українською дисиденткою в Румунії? Треба підкреслити, що йдеться про політичне дисидентство, бо дисидентом можна бути в різних галузях: в релігії, в культурі або мистецтві. Згідно з Тлумачним словником румунської мови (DEX), дисидентом являє собою особа, думки або погляди і діяльність якої відрізняються від загальноприйнятих в тому колективі, чи в організації, членом якої вона є.

В даному випадку йдеться про ідеї, пов'язані з політичним та суспільним устроєм в Румунії. Відповідь буде – ні, не була, навіть якщо взяти під увагу лише сам факт оголошення судом вироку – „Невинна”! І не тому, що вона не могла бути, бо їй було відомо про тоталітаризм, що ми тоді ще не знали, а тому, що вона не бажала бути „героїнею” боротьби з безглуздим політичним устроєм. Вона й не думала стати дисиденткою, бо вона була не тільки, як пише М. Корсюк в своїй згаданій вище статті, „гарна пані”, але й була надзвичайно розумною, що видно, між іншим, з того, як вона чітко і ясно спростувала під час суду всі обвинувачення. Вона не могла обрати шлях дисидентства з тієї простої причини, що мала свою улюблену працю і присвятила їй всі свої духовні та фізичні сили. Ось чому Микола Корсюк справедливий, коли пише: „В Румунії українських дисидентів начебто й не було, були ті, хто постраждав за українство”.

(Закінчення на 12 стор.)

Унів. проф. д-р Іван СЕМЕНЮК

20 травня 2019р.: Інавгураційна промова нового президента України Володимира Зеленського у Верховній Раді України

Про єдність українців і національну ідею

Кожен з нас – президент. Не 73%, які за мене голосували, а всі 100% українців. Це не моя, це наша спільна перемога, це наш спільний шанс, за який ми несемо відповідальність.

Щойно не тільки я приймав присягу, кожен з нас поклав руку на Конституцію. Кожен з нас – президент.

Кожен з нас загинув на Донбасі, кожного дня ми втрачаємо кожного з нас, і кожен з нас – переселенець: ті, хто втратив власний дім, і ті, хто відчинив двері власного дому, розділивши цей біль.

І кожен з нас – заробітчанин: ті, хто не знайшов себе вдома, а знайшов заробіток на чужині, ті, хто в боротьбі із бідністю змушений втрачати власну гідність. Але ми все це подаємо, бо кожен з нас – українець.

Ми всі українці, не існує більших чи менших, правильних чи неправильних. Всі українці, від Ужгорода до Луганська, від Чернігова до Сімферополя, у Львові, Харкові, у Донецьку, в

Новообраний президент України В. Зеленський і віцепрем'єр-міністр для імплементації стратегічних партнерств Румунії А. Бірчал

Дніпрі і в Одесі – ми всі українці. Ми маємо бути єдині, адже тільки тоді ми – сильні.

Можє, це і є наша національна ідея: об'єднавшись, зробити неможливе, всупереч усьому.

Ми повинні стати ісландцями у футболі, ізраїльтянами в обороні рідної землі, японцями у технологіях, швейцарцями в умінні щасливо жити один з одним, незважаючи на будь-які розбіжності.

І сьогодні я звертаюсь до всіх українців у світі – нас 65 мільйонів. Так, не дивуйтесь, нас 65 мільйонів, тих, кого народила українська земля.

Я звертаюсь до всіх українців на планеті. Ви нам дуже потрібні. Усім, хто готовий будувати нову сильну і успішну Україну, я з радістю надам українське громадянство.

Ви повинні їхати в Україну не в гості, а додому. Ми чекаємо на вас.

Сувенірів з-за кордону не потрібно, привіть, будь ласка, нам свої знання, свій досвід і ментальні цінності.

Чемпіони світу. Зіркова «молодіжка»: хто вони?

Чемпіони! Українська збірна з футболу віком спортсменів до 20 років виграла молодіжний чемпіонат світу. І вперше в історії незалежної України везе зі світової першості додому Кубок та золоті нагороди. Хто ці юні футболісти, які за червень переписали історію українського футболу? Радіо Свобода знайшло найцікавіші факти про вже легендарну U-20! Адже

збірна України стала 12-м переможцем в історії чемпіонату світу.

Факт 1. Жодного програшу на чемпіонаті світу

Груповий етап вже чемпіонська молодіжка закінчила перемогою у групі D, обігравши Катар і США, розійшовшись миром з Нігерією. В одній восьмій фіналу Україна перемогла Панама з рахунком 4:1, в чвертьфіналі – Колумбію (1:0), а у півфіналі – Італію (1:0). Проте фінальний матч виявився одним з найрезультативніших.

У головній зустрічі українці виграли у команди Південної Кореї з рахунком 3:1. На чемпіонаті світу команда Олександра Петракова жодного разу не програла.

НОВЕ ВИДАННЯ ПРО УКРАЇНЦІВ ПІВНІЧНОЇ ДОБРУДЖІ

Те, що в румунській Тульчі відбулась чергова подія за участю делегації з України, вже нікого не дивує. Колеги і друзі з Києва, Ізмаїлу, не кажучи про Одесу, регулярно беруть участь у заходах української громади повіту. Поле діяльності розширюється, форми роботи урізноманітнюються. Якщо раніше ми співпрацювали безпосередньо з Тульчанською філією СУРУ, то тепер зі своїми можливостями долучаються Одеська національна наукова бібліотека, повітова бібліотека Тульчі. Вперше до цієї співпраці приєдналась громадська організація «Міжнародний центр по роботі з українцями за кордоном».

На цей раз у повітовій бібліотеці в Тульчі відбулась презентація навчального посібника «Історія і культура українців Північної Добруджі». Це не перше видання історико-етнографічного характеру. Про українців правого берега Дунаю написано вже більше, ніж про українців лівого берега, тобто в Україні. Але особливість презентованого навчального посібника (профінансованого Науковим центром превентивної токсикології харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І. Медведя Міністерства охорони здоров'я, за що ми щиро вдячні його директорові М.Г. Проданчуку) у тому, що він допома-

гає створити у дітей цілісне уявлення про українську громаду за Дунаєм, про те, що вона складається не тільки із нащадків запорозьких козаків, але й нащадків тисяч українських селян, які переселились з різних куточків України і створили новий унікальний варіант української культури. Враховуючи те, що посібник підготовлений для читачів шкільного віку, які тільки починають вивчати українську мову, його текст викладено українською і румунською (переклад С.Лупшака), що дає можливість не тільки дізнаватись про історію дідів-прадідів, але й паралельно опанувати українську.

Якось неочікувано серед присутніх розгорнулась дискусія, висловлювалися думки і враження про окремі фрагменти, частини тексту, які з'явилися вперше на сторінках саме цього видання. Це і епічна розповідь Валентини Батаке про історію своєї родини, і реконструкції за текстами відомого українського етнолога Хф. Вовка селянського і козацького вбрання, відображені у малюнках Віктора Гоманюка та багато чого іншого.

(Закінчення на 13 стор.)

В'ячеслав КУШНІР
Одеса-Тульча

У Кишиневі проведено позачерговий Конгрес Української громади Республіки Молдова

18 травня у Кишиневі проведено позачерговий Конгрес Української громади Республіки Молдова (УГРМ) – найчисельнішої організації українців цієї країни – з метою обрання нового очільника цієї організації. Причиною скликання позачергового конгресу стала необхідність обрати нового голову громади після смерті засновника і попереднього керівника УГРМ, члена Президії УВКР Миколи Костянтиновича Олійника.

У Конгресі взяли участь представники українських організацій в Молдові, делегати УГРМ з усіх районів республіки компактного проживання українців та міста Кишинева, а також депутати парламенту РМ – В. Вітюк та А. Жолнач, голова Агентства з міжетнічних відносин О. Бабенко, голова Гагаузької громади в Молдові Н. Терзі та гості з України. Союз українців Румунії на конгресі представив пан Даніель Серденчук – заступник голови Яської філії СУР, оскільки голова Яської філії з об'єк-

тивних причин не зміг взяти участь у цій події.

Конгрес почався з вшанування пам'яті Миколи Костянтиновича Олійника. Видатного діяча української діаспори та депутата першого парламенту Молдови присутні вшанували хвилиною мовчання.

Після цього з вітальним словом виступили гості події. Посол України в Молдові Іван Гнатишин під час свого виступу на Конгресі, на завершення своєї каденції подякував українській громаді за співпрацю, підтримання своєї національної ідентичності, рідної мови та української культури у Республіці Молдова. Згадав також про трагічні події цього дня 1944 року – рішення тоталітарного режиму про депортацію з Криму кримськотатарського народу, наголосивши на важливості історичної пам'яті для недопущення повторення трагічних подій у майбутньому.

До присутніх звернувся з вітальним словом також президент Української координаційної ради М. Ратушний.

Також із доповідями про діяльність та стан української громади в Молдові виступили перший заступник В. Мруг, А. Нікітченко та Д. Лекарцев.

На Конгресі обрано нове керівництво організації: Віталій Мруг – голова, Дмитро Лекарцев – І-й заступник голови, Мар'яна Шмиленко і Віктор Остафійчук – заступники голови та визначено план роботи Громади на перспективу.

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

«КЛУЗЬКІЙ СЛАВІСТИЦІ – 100 РОКІВ»

30-31 травня ц.р. Департамент слов'янських мов та літератур Філологічного факультету Клузького університету імені Бабеша-Бойоя відзначив 100-річчя Клузької Славістики, нагода, з якої відбувся міжнародний симпозіум «100 років клузькій славістиці»

У заході взяли участь представники українистики в

Румунії, університетські викладачі Іван Гербіль – завідуючий українським відділенням Філологічного факультету Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя – з доповіддю в галузі лінгвістики про українські, румунські, угорські та німецькі прізвища, що походять від різних професій, та Михаела Гербіль з доповіддю «Експериментальний синкретизм у п'єсі «Патетична соната» Миколи Куліша» (українського драматурга, чий твір Михаела Гербіль переклала румунською мовою) та письменник Михайло Трайста з уривком його роботи «Коли кров перетворюється на водицю – українці та росіяни в порівняльному контексті», а саме з підрозділом «Міф про старшого брата».

У симпозіумі взяли участь також багато дослідників, славістів та українців з України, Польщі та Угорщини.

Хоча цього року Союз українців Румунії

не був партнером симпозіуму, варто згадати, що він профінансував багато випусків Міжнародного симпозіуму «Діалог славістів на початку XXI століття», а також останні сім томів, до яких увійшли роботи симпозіумів, були повністю фінансовані Союзом українців Румунії.

Михайло ТРАЙСТА

ПОДІЯ: «ПІСНІ І ТАНЦІ РУЩАНСЬКОЇ ДОЛИНИ»

(Прод. з попереднього номера)

У своєму привітальному слові пан-голова СУР, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький подякував організаторам заходу, гостям, артистичним колективам і глядачам, щиро привітавши всіх, і побажав успіхів, щастя, здоров'я і всього найкращого всім учасникам такого прекрасного свята.

В тому ж самому дусі, доброти і любові подякували за запрошення, привітали і побажали всього доброго всі запрошені на сцену для офіційного відкриття заходу, а пан Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії СУР, представив всіх голів місцевих організацій СУР з Марамуреша, присутніх на події: пана Степана Кіфу – голову СУР села Поляни, пана Івана Рекала – голову СУР села Кривий, пана Юру Мочерняка – голову СУР села Красний, пана Івана Греченюка – голову СУР села Великий Бичків, пана Василя Пасинчука – голову СУР села Ремети.

Далі пан Пінтя Марічук передав уповноваження для проведення артистичної програми пані Михаелі Мікулайчук, директору дому культури, яка дуже чітко і приємно впоралася з цим, згідно з порядком виступу артистичних груп, встановленим організаціями – місцевими і повітовими.

Потрібно підкреслити і подякувати за те, як уважно і гарно відносяться до гостей і як добре продумано, щоб гості, які приїхали здалека, і діти виступали скоріше. Особиста подяка від реметян, тому що, коли ми приходимо до Полян, Кривого, Рускова, нас запрошують на сцену між першими, маючи на увазі наших дітей і відстань майже у 100 кілометрів.

Як завжди на таких святах, відкрили артистичну програму «газди» – місцевий артистичний колектив, керований пані Михаєлою Мікулайчук, який виступив на високому рівні. Красиві і талановиті дівчата в дуже гарних народних українських костюмах гарно, майстерно проспівали кілька українських пісень, відмінно і зворушливо виконали українську пісню «Гиля, гиля, дикі гуси» – дует пані Мікулайчук з дочкою, за що їм глядачі віддячили бурхливими оплесками.

Також із Рускова і Кривого виступали діти, які гарно виконали місцеві народні танці. Гарні, милі, талановиті і радісні діти, всього 40 танцюристів, сподобались глядачам і їхнім родичам, які переживали, раділи і гордились своїми дітьми. Поздоровляємо малих артистів-танцюристів і тих, хто їх підготував, також щира подяка родичам, які заохочують своїх дітей брати участь у таких гарних заходах, адже пісні і танці позитивно впливають на розвиток дітей, на їхню психіку – корені для душевного і фізичного розвитку, не кажучи вже, що діти це дуже люблять, не забувають наші прекрасні українські пісенні, танці, звичаї і обряди.

На сцену були запрошені діти із села

Ремети, яких підготувала викладач української мови, випускниця Бухарестського університету пані Лівія Роман.

Реметянські діточки, гарні і веселі, з натхненням проспівали українські пісні «Мамина сорочка», «Мій рідний край», а маленька солістка Сіміна Колопельник, наш реметянський «соловейко», гарно, сміливо, талановито, артистично і... професійно виконала пісні «Рідна мова» і «Одна калина». Виступ дуже сподобався глядачам, які віддячили дітям оплесками та оваціями.

Далі виступали артисти з повіту Сату

мах виконали кілька народних українських танців на високому артистичному і хореографічному рівні представлені глядачам танці, в яких дуже гармонійно пов'язувалися плавні, тендітні рухи красунь-танцюристок із сильними, рішучими і акробатичними елементами танцю хлопців. Професійний виступ «Червоної калини» – керівник Юліан Кідеша – гарно оцінили глядачі, привітавши їх теплими і щирими, довготривалими аплодисментами та оваціями.

Щиро дякуємо нашим гостям із Сучави і Сату Маре, бо прикрасили наше свято, і запевняємо їх, що завжди будемо раді зустрічати їх на Марамороціні!

Після «Червоної калини» виступала «Черлена ружа» з Великого Бичкова під керівництвом пані Анни Мігалі.

Гурт із Бичкова «Черлена ружа», одягнений дуже гарно, в нових народних українських костюмах, які їм дуже «пасували», подарували глядачам низку гарних і добре виконаних українських народних пісень, а їхню солістку, яка закінчувала їхній виступ, не хотіли глядачі відпускати, довго і тепло вітали її і аплодували.

«Гуцули» з Вишавської Долини під керівництвом пані Марії Папариги дуже гарно, артистично, професійно виступили, також у гарних народних українських гуцульських костюмах, виділяючись вишивками і гарними кошушками.

Пані Марія, як завжди, дуже добре підготувала свій колектив, в репертуарі якого були і місцеві гуцульські коломийки, і відомі українські народні пісні, виконані на найвищому рівні. А як майстерно, гарно, уміло грає на акордеоні пані Марія! Браво!

Пан Юра Мочерняк, голова місцевої організації СУР села Красний і керівник «Красняночки», приїхав з молодими, гарними, стрункими, чарівними і талановитими красунями. Не випадково, а дуже вдало іменували свій ансамбль «Красняночка», бо всі дівчата були «красні».

Ці милі дівчата в красивих народних українських костюмах, специфічних їхньому селу, гарно виконали народні пісні, які здавна співають у їхньому селі.

Виступ групи «Надія» з Кривого (Репедя) під керівництвом пані Адріани Рекало, сусіди рущан, залишив приємне враження у всіх присутніх. Хоча цей колектив дуже молодий, ці дуже гарні, милі і талановиті діти, вбрані в нові, дуже, дуже гарні українські народні костюми, проспівали задушевно і талановито низку українських народних як місцевих, так і всім відомих пісень.

Поздоровляємо пані Адріану, хочби лише тому, що, незважаючи на всі труднощі, разом зі своїм чоловіком Іваном, головою СУР села, вони зробили багато на благо українства в їхньому селі, і бажаємо їм надалі натхненної праці, багато успіхів і всього найкращого!

(Продовження на 6 стор.)
проф. Василь ПАСИНЧУК,
перший заступник голови СУР

170-ТУ РІЧНИЦЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПАНАСА МИРНОГО ВІДСВЯТКУВАЛИ У КЛУЖІ-НАПОЦІ

13-го травня виповнилося 170 років з дня народження Панаса Мирного (справжнє ім'я Панас Якович Рудченко, 1849-1920) – письменника другої половини 19-ого століття, автора реалістично-психологічної прози, драматурга, перекладача, поета, публіциста і громадського діяча. Його великі епічні полотна склали цілий етап у розвитку української літератури. За загально визнаною думкою, до Мирного «українська проза перебувала в рамках «селянської оповіді» — поетичної, високохудожньої і багато чим взірцевої, але вузької і тематикою, і своїми виражальними засобами». До кола «класиків української літератури» Панаса Мирного увів його роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», написаний у 26-річному віці. Цей та інші твори перекладено багатьма мовами світу, їх продовжують вивчати і досліджувати у освітніх та наукових закладах. За їх сюжетами ставлять п'єси та знімають фільми (наприклад, за повістю «Повія»). «Одним із прекрасних незнайомців» уважали сучасники «найвизначнішого українського повістяря», чиє двійне життя могло би послужити темою для авантюрно-пригодницького роману чи магічної казки. Надзвичайна скритість письменника Мирного – жодного інтерв'ю, жодної фотографії за життя – насправді була винятковою скромністю людини, яка не любила і не шукала слави. Про свої правдиві цілі і прагнення у літературі він сам сказав так: «Уся моя слава – Україна, якби я їй добра хоча би на мачину, то б мені й була слава, я більшої не хочу».

Вшанувати Панаса Мирного зібралася українська громада міста Клуж-Напока 18 травня у місцевому університеті імені Бабеша-Бойоя. Захід відбувся на кафедрі слов'янських мов, а її організаторами були викладачі відділу української мови та літератури – подружжя Гербіль.

Союз українців Румунії падав незмінно у таких випадках фінансову підтримку. Першу роботу на тему: «Панас Мирний – початківець соціально-психологічного напрямку в українській літературі» зачитала на румунській мові Рус Мара-Деніса. У своєму виступі студентка-третьокурсниця перерахувала найголовніші твори П. Мирного, а також дала коротку характеристику всієї його творчості. «...Мирний прагнув не просто передавати картини того, що відбувається, але і досліджувати душу людини в різних життєвих ситуаціях, ...на основі реалістичного методу зображення...», – наголосила студентка. Промовиця також розповіла про демократичні настрої Панаса Мирного, про його етичні та естетичні погляди. На їх формування великий вплив мав Панасів старший брат Іван (письменник Іван Білик). Це він «настоював на потребі соціально-психологічного аналізу у реалістичній прозі», у дослідженні внутрішнього світу героя і його психічного стану. Саме цей підхід і застосовував практично у кожному своєму творі Панас Якович так удало і вперше в українській літературі. Його досягнення у цьому напрямку стоять на тому ж рівні з творами такого самого характеру широко відомих митців світового рівня (Л. М. Толстим).

Цікавим екскурсом у особисте та творче життя Панаса Мирного став перегляд документальної стрічки. Майбутній письменник, народжений у Миргороді (Полтавщина), у 13 років закінчив освіту відмінником. А вже у 14, за при-

кладом батька, став працювати в адміністративному апараті писарем. Йому вдалося поєднати протилежності – реалізувати себе в літературі і одночасно побудувати блискучу державну кар'єру, ставши дійсним статським радником (1914) – чин цивільного генерала.

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

ПОДІЯ: «ПІСНІ І ТАНЦІ РУЩАНСЬКОЇ ДОЛИНИ»

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Всім відомо, що на будь-якому концерті найкращі виступають останні, завершуючи гарно і довгожданно концерт.

І так завершили нашу прекрасну подію «легіні» із села Поляни, «Голос Полонини», під керівництвом пана Михайла Мачоки. Вони ще раз доказали високий рівень виконання, добре обраний репертуар, проспівали і кілька відомих українських народних пісень.

Всі знають, що я дуже гарно і тепло відношуся до полянців не лише тому, що там Михайло Мачока, мій односельчанин, і я його дуже поважаю, а і тому, що вони заслуговують цього. Файні, серйозні хлопці! Поздоровляю! Успіхів у майбутньому!

Після завершення артистичної програми всі учасники були запрошені за святковий стіл, де, як завжди в Рускові, всі добре почувалися, смакували добру і гарно приготовлену їжу в атмосфері доброго настрою, весе-

лощів, дружби і порозуміння.

Можливо, це не доречно згадувати, але не можна не сказати, що, на жаль, на цій дуже важливій події, організованій в селі Рускові, не були присутні представники державної адміністрації і церкви. Шкода... І їм, і нам.

Не можемо закінчити, не подякувати ще раз за запрошення, організування і проведення такої гарної події панові Марічуку Пінті і панові Мирославу Петрецькому – голові Марамороської філії СУР, і нагадати, хоча це вже всі знають, що всі ці прекрасні

народні українські костюми були придбані на кошти СУР!

Всім всього найкращого!
До нових зустрічей!

НА МНОГОЇ ЛІТА «НОВОМУ ВІКУ» / «ВІЛЬНОМУ СЛОВУ»!

Кінець першої половини ХХ-го століття приніс українському населенню Румунії чимало змін, між якими і право на викладання української мови у школах, вищі студії на рідній мові, друкування книжок та писаної преси.

У продовженні цього листа мова йтиме про першу газету на українській мові «Новий вік», яка появилася зараз після закінчення Другої Світової Війни.

Як нормально, газета «Новий вік» появилася у столиці Румунії Бухаресті, на пропозицію тодішнього Комітету Українського Населення Румунії.

Як нам сьогодні відомо, в ті часи редакцією керував пан Білевський. Так, як воно нормально, газета розгортала тематику і вісті про українське життя в Румунії, заняття, школу, культуру українського населення і т.д., чим на сьогодні займається «Вільне слово».

Для мене особисто газета «Новий вік» приносила безперервну радість, бо з цього було видно, що українці будуть мати «книжку», писання, співання на рідній українській мові.

Газета доходила і до далеких країв, як Мараморощина, Буковина, Добруджа, Банат, де проживають українці.

Немало радості принесла мені, як учневі 9-го класу першої в Румунії Української Гімназії, газета «Новий вік», коли в одному із номерів 1949-го року появилася на її сторінках моя стаття.

Так минули роки, газета зазнавала дедалі більше успіхів, кореспондентів, критиків і т.д. Мінялися працівники газети.

Таким способом прибув новий головний редактор в особі Михайла Бодні, за походженням із села

Копашиль Карашсеверінського повіту, випускник Сігетського Українського Ліцею та Університету ім. Тараса Шевченка з України.

Газета давала все більше і більше результатів у формі прози і у формі віршів. Таким чином, вийш-

1999 р.: колишній листоноша **Виргіл ПРОЦЮК** в с. Мала Марицея (Сучавщина) розповсюджує г. «ВС»
Фото **М. КУРИЛЮКА**

ли у світ творчості письменників Ст. Ткачука, Івана Ковача, Юрія Павліша та багатьох інших.

Газета охоплювала різні аспекти з українського життя в Румунії.

Після Грудневої Революції в Румунії колектив вирішив змінити назву газети «Новий вік» на «Вільне слово» як вірного продовжувача висвітлення життя українців Румунії. Одночасно був обраний

усіма колегами колективу та іменованій Міністерством культури Румунії і новий головний редактор в особі видатного українського поета Івана Ковача – члена Спільки письменників Румунії та члена Національної Спільки письменників України, удостоєного трьох премій Спільки письменників Румунії, Почесної грамоти і Золотої медалі від Кабінету Міністрів України та багатьох інших нагород.

В першу чергу, треба згадати, що об'єм газети значно збільшився, матеріалів стільки, що не можна їх завжди помістити. Це не лише про життя українських творців нової української літератури.

Зміст газети «Вільне слово» охоплює всі необхідні аспекти українського життя, включно із закордонними українськими питаннями.

Що тичеться художнього життя українців Румунії, а особливо банатських українців, які, практично і теоретично, створили нову меншину у південно-західному краї Румунії, треба визначити, що вони захищають свою родину за допомогою художньо-культурної діяльності культурно-просвітницького часопису «Вільне слово».

Це відбувається за допомогою різних зустрічей керівництва СУР на зустрічах на рівні нашого депутата Миколи-Мирослава Петрецького, за допомогою художньо-артистичних подій, за допомогою радіопередач українською мовою (Тімошоара, Решіца), за допомогою писаної преси, друкування різних книжок.

Газета «Вільне слово» служить розповсюдженню різних книжок теперішніх авторів.

Газета «Вільне слово» служить мирним, кращим учителем українського населення Румунії.

Для моєї праці у виданні книжок із музичною тематикою газета «Вільне слово» служила справжнім «фільтром» для того, щоби якість була першорядною.

З нагоди відмічення 70-річчя престижної редакції «Вільне слово» бажаю багато успіхів, щастя, здоров'я і всього найкращого як працівникам, так і читачам нашого дорожнього часопису.

НА ВСЕ ДОБРЕ!

Іван ЛІБЕР

(Закінчення. Поч. в попередньому числі)

Промоваця також підкреслила і інший цікавий момент: «Документ пропонує державам членам Європейського Союзу, місцевим органам влади використовувати можливість навчання впродовж життя, які б підсилили зусилля щодо заохочення багатомовності у прикордонних районах». Такий підхід зможе забезпечити кращу інтеграцію членів громади, зміцнює рівень їхнього взаємопорозуміння і толерантності.

Не вперше на наших зустрічах бере слово пан професор Д.І. Кіра, завжди з цікавим підходом до, здавалося б, класичних тем. Його робота на тему: «Мова, релігія, ідентичність» заторкнула вікову і не вирішену досі дискусію про божественну мову або про мову Адама та Єви у Едемі. Станом на сьогоднішній день налічується дуже велика кількість теорій, які намагаються довести причетність тієї чи іншої мови до першої людини. Тільки про декілька з них автор розказав більш детально. В загальному, залишилось дуже мало національних груп, які б не висунули такої теорії. В більшості такі роботи були відбитком політичних амбіцій та політичної ситуації у певний історичний час у тій чи іншій частині світу. Сьогодні вони видаються нам дивними. Але вони цікаві підкресленим акцентом на силі слова у біблійному трактуванні, на зв'язку між мовою, релігією та ідентичністю». «Я їх вважаю напівнауковими, бо вони базуються на етнонаціональній ідентичності групи, в них

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В КЛУЖІ ВІДСВЯТКУВАЛА ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

переплітаються моменти наукового лінгвістичного характеру з релігійними. Ці теорії, на мій погляд, були обструкціоністичними. Адже, наприклад, у 19 ст. загально прийнята теорія про те, що єврейська мова є мовою початку, тримала на місці розвиток лінгвістики», – зазначив промовець на завершення.

Протягом зустрічі не обійшлося і без літературного зачитування віршів на українській та румунській мовах присвячених рідній мові у виконанні групи молоді та студентів. Вони також потішили присутніх виконанням українських народних пісень. Їхній виступ, як і все, що відбувалося, зацікавило і приємно здивувало нашого гостя з України, молодого журналіста Антона Семиженка. Пізніше він зізнався: «Це була моя третя поїздка до Румунії: країна зацікавила давно й міцно. Інтерес специфічний, адже приваблюють не так краса румунської природи чи її культурні та історичні пам'ятки - хоч і цього вистачає й це варте уваги – як сучасне життя країни в усій його складності, проблемності, неоднозначності. З одного боку, я бачу чимало паралелей з Україною, а отже й уроків, які український читач може винести для себе з румунського досвіду... Румунія для мене - це і країна працюючих і талановитих людей, і країна бідності й слабкої соціальної захище-

ності. Країна з чудовими перспективами – і з відчуттям, що ХХ століття травмувало її не менше, ніж Україну». Та на відміну від Румунії і інших в минулому соціалістичних республік, в українському просторі питання рідної мови залишається надзвичайно гострим і політизованим.

До обмежень в правах корінного населення на рідну українську мову в минулому додається сьогоднішня боротьба за панівну, а не периферійну, роль української в українській державі. А це зумовлює піднесену актуальність цієї проблеми у нашому суспільстві, ще раз вказує на безперечну важливість мови для збереження національної ідентичності, правового і фізичного існування нашої держави. Крім того, у такій багатонаціональній державі, як наша, не менш важливим є збереження мов меншостей. Тому, на мою думку, організатори клужького заходу слушно вважають за потрібне нагадувати про споконвічну силу і вагу питання мови для людей, підкреслювати першочерговість мовних навичок для кожного і будь-кого, а також наголошувати на актуальності збереження і вивчення діалектів, які залишаються джерелом історичних відкриттів і народної самобутності та української державної мови.

Ольга СЕНИШИН

У ВЕРХНІЙ РІВНІ – «ПІСНЯ ДРУЖБИ»

8, 9 і 10 червня 2019 р. Марамороська філія Союзу українців Румунії організувала аж три культурні заходи-події.

Так, у суботу, 8 червня, у Сігету Матрмаціей відбувся Симпозіум «Роль української жінки і сім'ї у суспільстві» у присутності жінок із українських сіл Марамороцини і Сігету.

У неділю, 9 червня, у селі Бистрий відбулася друга культурна подія «Караван української пісні». Тут брали участь артистичні гурти із українських сіл та Сучавського і Тіміського повітів. Почав виступати ансамбль пісні і танцю м.

Серету (Сучава), а потім – вокальні групи з Марамороцини, між ними соло Сіміна Колопельник із Реміт і соло на наї М. Гріня із Тіміського повіту. Закінчив програму 70-річний мішаний хор «Ронянські голоси» із Верхньої Рівни, поповнений групою мужчин «Голос полонини» із Полян. Дехто оцінює, що це найкращий український самодіяльний хор зі всієї Європи.

І у понеділок, 10 червня, у Загальній Школі із Верхньої Рівни відбулася третя подія, – повітовий конкурс українських пісень – «Пісня дружби». Це дидактич-

ний проект, ініційований проф. Джетою Петрецькою, проф. Лореданою М. Лушкан, директором школи, проф. Та-нею Семенюк та інспектором проф. Симоною Малярчук. На цьому конкурсі брали участь групи, ансамблі і соло учнів шкіл із українських сіл Марамориша і один гурт із Мікули – з повіту Сату-Маре.

На відкритті конкурсу був присутній (як і на попередніх подіях) пан депутат і голова СУР – Микола-Мирослав Петрецький.

У своїм слові він привітав учнів, учителів, професорів і батьків, присутніх на цьому конкурсі. Побажав успіхів учням і організаторам цього конкурсу. Присутній на відкритті конкурсу, узяв слово і мер села Іван Романюк, проф. Мирослав Петрецький – голова Марамороської філії СУР, який оголосив порядок, в якому відбудеться конкурс і склад журі.

І так почався конкурс української пісні під назвою «Пісня дружби». Журі в складі проф. Лоредани Лушкан, проф. Сimoni Малярчук, проф. Марії Опрішан, учителів і вихователів Іляни Дан і Наталії Семенюк слухали пісні і оцінювали їх виконавців. Проф. Джета Петрецька представляла гурти учнів, які виконували пісні. І промайнули дві години прекрасної української народної пісні, дитячих пісень, народних частушок. Учасниками конкурсу були учні із Верхньої Рівни, із села Мікули повіту Сату Маре, із українських сіл: Вишавська Долина, Поляни, Красний, Луг над Тисою, Кричунів і Реміт з Марамориша. Як маленькі учні підготовчого класу, так і вищих класів співали прекрасно, душевно. Були

аж 23 гурти і 280 учнів. Усі вони отримали оплески, похвалу і Грамоти. А вам, педагогам – велике «Дякую» за вашу працю, щоб українська пісня завжди звучала і тут, і там!

Текст і фото:
уч. Іляна ДАН

Конкурс «Історія і традиції українців у Румунії» в Сучаві

З метою сприяння утвердженню державного статусу української мови в Румунії, піднесення її престижу серед учнівської молоді, виховання шани до культури і традицій українського народу щорічно організуються Департаментом Освіта мовами національних меншин Міністерства національної освіти Румунії у партнерстві із Союзом українців Румунії (СУР) учнівські олімпіади з української мови та літератури та конкурс Історія і традиції українців Румунії.

Цей, вже традиційний, добре відомий всім конкурс, відбувся 10-12 травня в Національному коледжі імені Міхая Емінеску в Сучаві. Конкурс «Історія і традиції українців у Румунії» призначений для учнів чотирьох вікових категорій: I Дошкільнята; II: Початкові класи; III: Гімназійні класи; IV: Ліцейні класи. Він розгортається у партнерстві між Союзом українців Румунії, Міністерством національного виховання та Національним Коледжем Міхай Емінеску м. Сучава. Конкурс відбувається у трьох розділах:

1. Розділ фотографії. В конкурс вступають роботи, які мають на увазі наступні теми:

– Звичаї і традиції (Зимові свята у моїй родині/в моєму селі, наприклад: Свята вечерея, колядники, релігійне служіння, весільні/хрещені звичаї, Великодні традиції і т.д.

– Традиційні предмети (наприклад, традиційні, автентичні костюми, блюдо, вишиті рушники, писанки, музичні інструменти, специфічні українській мовині, традиційні прикраси і т.д.; Моє село /моя школа).

2. Розділ Есей "Наші скарби". В конкурс вступають роботи, що містять 2-3 сторінки у форматі "doc", редактовані рідною мовою разом із презентацією "Power Point" до максимуму 20 слайдів. Були запропоновані наступні теми: Історія місцевості, Легенди про назву місцевості/ географічної зони; Місця, звідки прийшли українці, і періоди поселення в різних регіонах Румунії; Монастирі, вулиці та історичні будинки, пам'ятники героям, репрезентативні пам'ятники української громади в Румунії; Мистецтво, традиційні заняття українців (шиття, ткацтво, в'язання, писанкарство), опис традиційного народного одягу,

музичні інструменти, кулінарні традиції; Традиції видатних подій у житті громади: хрещення, заручини, весілля, похорони; Релігійне життя: релігійні конфесії, українці старого стилю за релігійним календарем; Особистості української культури: письменники, поети, літературознавці, художники, композитори; Внесок української громади до

румунського національного надбання; Інтерференція між українською та іншими мовинами, які проживають у Румунії, Українська громада в третьому тисячолітті; Європейська інтеграція. (Можна додати і тему про автохтонних українців (Н. Р.).

3. Розділ Презентація одного звичаю (весілля/хрещення/похорон/Великдень/Різдво/Святого Андрія/ П'ятидесятниця/ Новий рік/ стібка/ сова/ ігри, що стосуються свят і т.д.). Учні представляють у формі п'єси звичай/традицію, специфічну для регіону/місцевості, де вони проживають, одягнені в українських народних костюмах, специфічних для цієї місцевості.

Конкурс загально відомий у школах, де вивчається рідна мова, як доказ – його організація щороку. У змаганні взяли участь близько 150 українських учнів з п'яти регіонів Румунії, в яких компактно проживають українці, зокрема з Марамороського, Ботошанського, Карашсеверінського, Сатумарського та Сучавського повітів. Вони надіслали поштою цікаві есеї та фотографії або представили традиції та обряди, специфічні їхньому краю.

З вітальними словами виступили: голова Союзу українців Румунії та депутат Румунського Парламенту, Микола-Мирослав Петрецький, заступник генерального інспектора Сучавського шкільного інспекторату Габрієла Скутару, директор Національного коледжу імені Міхая Емінеску Ренато Трончу, радник у Міністерстві освіти Румунії Ельвіра Кодря, шкільний інспектор

Ілля Савчук, генеральний секретар Союзу українців Румунії, історик д-р Ірина-Люба Горват та інші.

Слід нагадати, що конкурс був започаткований пані Лучією Міжок, на той час інспектор з української мови як проект для Департаменту міжетнічних відносин, і був внесений до складу Календаря позашкільних заходів Міністерства освіти, і тому користується фінансовою підтримкою і з боку цього відомства. Міністерство національного виховання виділяє через Шкільний інспекторат Сучавщини, для проведення цього конкурсу суму грошей для премій та відзнак. Ця сума доповнена щороку Союзом українців Румунії, забезпечуючи, таким чином, всім учасникам транспорт, житло, дипломи та солодоці.

Конкурс заохочує дітей пригадати й відновити традиції та звичаї своїх предків, спілкуватися між собою та ознайомлюватися з традиціями інших регіонів Румунії, де проживають українці. Ще раз поздоровляю пані Лучію Міжок за ідею такого проекту, усіх залучених учнів та викладачів, і дякую за щорічну фінансову підтримку СУР.

Ельвіра КОДРЯ,
радник Міністерства освіти
Румунії з питань нацменшин

РОЗМОВА З ГОЛОВОЮ МІСЦЕВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУР МІСТА ТИШНАД ПАНОМ ОЛЕКСОЮ-ІВАНОМ ПЕТРАШЕМ

Кілька років тому я був на відпочинку на курорті міста Тишнад, приналежного Сатумарському повіту, й тоді я зустрівся з головою місцевої Тишнадської організації Союзу українців Румунії паном Олексом Петрашем. Я відвідав його в універмазі, що належав в той час до споживчої кооперації. Разом зі своїм сином він завідував тоді двома магазинами на партері чотириповерхового будинку. Там, а опісля в одній кав'ярні, ми розмовляли про Союз українців Румунії і перспективи нашої організації.

Цього року я повернувся на відпочинок до Тишнаду і не міг обійти пана Олексу, хотів побачити його і продовжити нашу бесіду про українців цього краю.

Після Великодня ми домовилися зустрітися.

На його запрошення, я з дружиною разом із п. Олексом поїхали до його дому. Перед цим він показав нам свій стенд на базарі, що розміщений на центральній вулиці, яка веде до великого басейну з термальною водою, яка й належить до Тишнадського курорту. Тоді я зрозумів, що наш п. Олекса не лишається комерційної справи і продовжує працювати далі, хоч він уже на пенсії.

Хата пана Олекси недалеко від турбази на східній частині турбази, під берегом, а на горбі – місто.

На подвір'ї у п. Олекси дві хати, одна нова, висока з балконами, поверхова, друга, з лівого боку, стара хата, подібна до старих закарпатських хат, про яку опісля він мені пояснив, що це не батьківська хата, а хата його тітки... Ще будучи на вулиці пан Олекса нам сказав і показав, що, окрім цих двох хат, має ще дві ділянки землі, закуплені ним, – одна біля нової хати, інша близько, недалеко – через два городи. Тоді я зрозумів, що українці, де б вони не жили, дбають про майно. Можливо, і тому багато українців на початку минулого століття в пошуках кращого життя переселилися із Закарпаття в сусідні райони, в сусідні краї, чи в сусідні держави. Іще щось я зазначив: що ці ділянки землі мають майже ту саму величину – близько 1500 квадратних метрів, значить, що вони були розділені для того, щоб тут могли поселитися нові жителі, щоб вони могли собі заснувати сімейне господарство.

На мою думку, так сталося в інших краях, де поселилися наші українці із Закарпаття. Наприклад, у Банаті.

Олекса запросив нас в літню споруду (колибу), і там ми продовжили свою бесіду про його господарство. На городі в нього росте різні садовина, виноград, овочі. Олекса має добру газдиню, дружину Марію.

Після бесіди про господарство ми перейшли на нашу тему, на розмову про українців Сатумарського повіту, а головню з Тишнаду.

Місто Тишнад було колись районним центром. Я попросив пана Олексу, щоб він мені сказав, як прибули українці в цей край.

Олекса мені розказує:

– Наші українці з Тишнаду походять із села Калина Тячівського району, що розташоване поблизу села Дубове. Моя мама прибула сюди із своїми родичами 1923 року, коли мала тільки 10 років. Прибули

вони на возах, бо дізналися, що тут один з багатіїв, Раціу, продає землю. Він мав багато землі і лісів. Там, де наші осілися, була хаща (ліс). Про цю землю вперше дізнався мій дід та ще один його односельчанин, Веклець. Дід мій Фіцай Василь та його побратим Веклець вернулися до Калини із подорожі і опісля, разом зі своїми родинами та іншими односельчанами, поселилися на обійсті Рація. Тут вони почали рубати ліс, і так заснували село, якому дали назву «Раців». Село тепер належить до міста Тишнад, є його кварталом.

Коли рубалися ліси, прибули до Тишнаду різні лісоруби і, можливо, тоді дізналися і наші односельчани, які раніше переселилися в Румунію, поблизу міста Сібіу, де працювали в лісах.

Два легіні із села Калина пішли й вони

на заробітки в Румунію, а один із них це був мій дід Петраш Николай. Мій дід оженився в селі Риул Садулуй і взяв румунку Марію Добріцою. Їх син, мій няньо (тато) Петраш Василь прибув сюди разом зі своїм братом на заробітки до Тишнаду, і так пізналися з моєю мамою.

Вони побралися під час війни, – мама мала тоді 20 років.

– Пана Олекса, ви не сказали мені про вашу сім'ю і коли ви народилися.

– Я не забув цього, але і в цьому складна казка. Я народився у вересні 1951 р. і мені дали два ім'я. Мама хотіла дати тільки ім'я Іван, але тато сказав, що це надто пересічне ім'я, і потрібне ще й українське. І тоді додали мені ім'я Олекса. Так що мене звали Олекса-Іван Петраш.

Я одружений з румункою на ім'я Марія і маємо двоє дітей – хлопець Космін, а дівчина Клаудія. Син мешкає із нами, а дочка одружена і живе в іншому місті.

– Пана Олекса, чи є ще українці в цьому районі?

– Таке запитання надто складне для мене, але я хочу вам

сказати, що після заснування села, в якому поселилося багато українців, вони мали й церкву, в якій служив український священник Юра Біланіч, син якого після Грудневої революції став мером міста Тишнад, – йому ім'я Николай Біланіч. В селі були і такі назви людей, як: Мателишка, Маєр, Меклиш, Куцін, Гайдаш, Крегун і т.д.

Після Другої Світової Війни багато з наших односельчан українців повернулися на Закарпаття, інші – до Чехословацької Республіки.

Моя родина зосталася тут тому, що тато народився тут, в Румунії, і не хотів покинути свою державу.

Як я вам розповів, село включено до міста Тишнад і в місті є багато українців, але деякі з них уже не признаються... Хоч не так давно ми мали навіть голову міста українця – Николая Біланіча.

Щодо організації Союзу українців Румунії, я донедавна тримав стяг, будучи головою місцевої організації, але мої співпрацівники з бюро всі померли, покинули нас: Николай Біланіч, Юра Крегун, Іван Маєр, Василь Дубовіч... Тільки я зістався...

Інші українці, на жаль, вже нас не шукають... Тепер я вам не скажу, чи ще існує в Тишнаді організація Союзу українців Румунії, чи ні...

Степан БУЧУТА

◆Після такої цікавої розмови треба сказати й таке: є й інші можливості з'єднатися. Причому мені, редактору «ВС», добре відомо, що, наприклад, останній міжнародний симпозіум на тему українсько-румунських відносин, організований СУР, відбувся саме в Тишнаді! В кожному разі, відродити організацію треба! Це як наша, так і ваша повинність, шановний пане Олексо!(І.К.)

ТРАДИЦІЙНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГАСТРОНОМІЧНИЙ ЗАХІД ВІДБУВСЯ У ЯСАХ

Українська кухня користується широкою популярністю серед слов'янських кухонь. Вона давно поширилася далеко за межами України, а деякі страви української кухні, наприклад, борщі і вареники, увійшли в меню міжнародної кухні. Вони користуються великим попитом у ресторанах і кафе в багатьох містах і країнах світу.

Українська національна кухня склалася досить пізно, в основному, до початку 19 ст. Доти її важко було відмежувати від родинних їй польської та білоруської кухонь. Це пояснюється тривалістю і складністю процесу формування української нації і української держави, тому що різні частини її території входили до складу різних держав.

У національну українську кухню не ввійшли традиції давньоруської кухні, зв'язок з якою був втрачений після монголо-татарської навали. Це відрізняє українську кухню від російської і білоруської, де древні традиції, хоча і видозмінювалися, але все ж таки зберігалися протягом багатьох століть.

Вже стало традицією, щоб на початку весни наша організація проводила традиційний український гастрономічний захід, який став популярним і довгоочікуваним членами нашої філії СУР, представниками місцевих органів влади, інших меншин, які проживають в Ясах, а також нашими співробітниками з різних установ, закладів та організацій. З кожним роком число учасників зросло і ми зробили пропозицію нашим співробітникам, представникам меншин, які проживають в Ясах провести спільний захід-подію десь на великій вулиці, або за містом.

І на цей раз наша мета була зробити відпочинок приємним для наших гостей; з одного боку – прекрасна українська музика, народні та естрадні пісні, і не тільки українські, а з іншого боку, – незрівнянний смак традиційних та сучасних українських страв. Наша співпраця, розпочата з керівництвом ресторану "Чічері" м. Чернівці п'ять років тому, була гарною ознакою в цьому відношенні, а зараз вона продовжується уже протягом двох років з керівництвом іншого ресторану м. Чернівці, і його працівники, як і наші попередні друзі, прийшли з радістю другий рік поспіль, щоб розкрити нам секрети української кухні. І на цей раз вони прийшли з частиною своїх традиційних продуктів, щоб наші гості насолоджувались неймовірно смачними українськими стравами, а ми повинні визнати, що це їм і на цей раз удалося. Акція відбулася 12.05.2019 р. в Мотелі Бучум м. Яси.

Мета цієї події: популяризація здорового харчування, збереження і відтворення дав-

ніх рецептів страв та іновацій в області української традиційної кулінарії.

Серед почесних гостей нашого заходу були: перший секретар Посольства України в Румунії, пані Світлана Приходько, мер міста Чернівці пан Олексій Каспрук зі своїм радником із Чернівецької міської ради, заступник голови Громади українців Р. Молдова пані Маріана Шмеленко, радник

Турлюк – представник Яського університету ім. Александру Іоана Кузи, керівництво та викладачі Національного коледжу мистецтв «Октав Банчіла», представники меншин, з якими співпрацює наша організація, члени нашої організації та інші запрошені.

Захід відкрив голова Яської філії СУР. У своєму вступному слові він підкреслив контекст, у якому Яська організація СУР підготувала та проводить цю подію, її мету та представив почесних гостей. З поздоровленнями, подяками та хвалебними оцінками за організацію на високому рівні цього гастрономічного заходу та за запрошення виступили пані Світлана Приходько, пані Маріана Шмеленко, мер міста Чернівців з сторони гостей із-за кордону, та заступник голови Яської повітової ради пан Ромео Олтяну, які, з одного боку, підкреслили вклад Яської організації СУР, де проживають не так багато українців, зате вони дуже душевні, активні, беруть участь в організації різних подій та позитивно відкликаються на запрошення місцевих органів влади, організованих у повіті та за його межами. Народна кухня – це така ж культурна спадщина народу, як мова, мистецтво, це неоціненний здобуток, яким варто пишатися. Деякі із наших страв занесені в Книгу ЮНЕСКО, – підкреслили наші почесні гості.

Приємним подарунком для гостей нашого заходу була музична програма українських народних та естрадних пісень у виконанні гурту «Вікторія» із міста Чернівці.

Ми відчули, що наша праця не була даремною, оцінки і побажання, висловлені під час події, споконують нас продовжувати організовувати подібні заходи, можливо, і в майбутньому у співпраці з іншими меншинами м. Яси, а може, будемо пропонувати організувати міжповітовий або національний фестиваль в цьому відношенні з участю інших філій СУР.

Довідка:

Згідно з інтерактивною мапою, на якій відзначені традиційні смаколики різних країн та регіонів, борщ посів третє місце. На першому місці – грузинське хачапурі, на другому опинились чевапчічі – це такі смажені ковбаски з перемеленого м'яса, які традиційно подають у балканських країнах.

Український борщ за популярністю обігнав такі знані страви, як суші, піцу, спагеті та чизбургер. «Мапа смаків» існує лише рік, але вже зараз тут можна знайти більше 10 тисяч страв, дізнатись про їхні характеристики, автентичний рецепт і отримати список ресторанів, які її готують.

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

Вінницької обласної державної адміністрації (директор компанії Неміров) пан Віктор Кіпіш, заступник голови повітової ради пан Ромео Олтяну, пан Сорін Якобан – директор Яського студентського комплексу ім. Тудора Владіміреску м. Яси (колишній депутат), пан Адріан Арделяну – директор повітового центру збереження та просування традиційної культури міста Яси, проф д-р. Каталін

До 80-річчя проголошення незалежності Карпатської України

(Інформаційна довідка, підготовлена Українським інститутом національної пам'яті)

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

Головному редактору газети "Вільне слово"
п. Івану Ковачу

Шановний пане Іване!

У зв'язку із відзначенням у цьому році 80-річчя з дня проголошення незалежності Карпатської України у додатку надсилаємо відповідну історичну довідку, підготовлену Українським інститутом національної пам'яті, для можливої публікації у Вашому виданні.
Додаток: згадане.

З повагою,
Посол
Олександр БАНЬКОВ

занську боротьбу в Карпатах. Вони нападали на угорські адміністративні органи, відділення жандармерії, зривали угорські прапори, поширювали листівки із закликом боротися з окупантом. Окупаційна влада запровадила воєнний стан і розпочала репресії проти січовиків, національно свідомої інтелігенції, колишніх державних і партійних діячів Карпатської України, духовенства. Для арештованих українських діячів створили в'язниці і табори у Кривій, Хусті, Тячеві, Великому Бичкові, Рахові, Сваляві, Воловому, Великому Березному. Багатьох полонених розстрілювали в лісах. До тисячі в'язнів із Закарпаття утримували в угорському концтаборі біля Ниредьгази. Січовиків-галичан передали польській стороні.

Навесні 1939-го їх окремими групами розстріляли на Верецькому, Яблунецькому та Ужоському перевалах. Польща всіляко сприяла Угорщині в окупації. Щоб не допустити на свою територію українських політичних і військових втікачів, вона висунула війська до кордону з Карпатською Україною.

8. Події 1938–1939 років у Карпатській Україні викликали жвавий інтерес на міжнародній арені у контексті проекту "Великої України". Після довгої перерви від часів Української революції 1917–1921 років "українське питання" постало в центрі уваги країн Центральної та Західної Європи. Політики і громадськість обговорювали вірогідність підтримки Гітлером незалежності Карпатської України, щоб у подальшому створити "Велику Україну" із українськими землями, що входили

до складу Чехословаччини, Польщі, Румунії, СРСР.

9. Рух українців Закарпаття до незалежності спричинив ажіотаж світової журналістської спільноти. У британській пресі наприкінці 1938-го вийшла майже одна тисяча статей на цю тему, а у французькій – понад 300. У край приїздили провідні кореспонденти. Репортажі про події березня 1939-го потрапили на перші шпальти світових газет – «Spectator», «The Guardian», «The Times», «Le Monde», «Figaro». До речі, творча команда фільму "Срібна земля. Хроніка Карпатської України" під час підготовки стрічки купила в США оригінал газети «The New York Times» із репортажем про тодішні події на Закарпатській Україні.

10. На початку березня 1939 року в Карпатську Україну приїхав політичний і військовий діяч, колекціонер, меценат Каленик Лисюк (Василь Лепикаш) із старшим сином Петром, аби створити документальну стрічку. У двох частинах фільму "Трагедія Карпатської України" він залишив нащадкам фіксацію доленого акта, засідань парламенту Карпатської України. Зробив і постановочні зйомки «засідання» уряду Карпатської України, «телефонні перемовини» Августина Волошина з Юліаном Ревасем і Львом Прхалою, «канцелярію прем'єр-міністра», «бої» карпатських січовиків із чехословацькими військами. 1942 року його хронікальний фільм із англійськими коментарями змонтували на кіностудії Василя Авраменка у Нью-Йорку. Його неодноразово демонстрували серед української діаспори США та Канади. Помер Каленик Лисюк 1980-го. А його син Петро загинув під час буремних подій на Закарпатті. У боях на Красному полі втратив свого єдиного сина ще один відомий українець – поет, учасник національно-визвольного руху, культурний діяч початку ХХ століття Спиридон Черкасенко.

(Закінчення. Прод. з попереднього числа)

10 фактів про Карпатську Україну

6. На початку січня 1939-го у складі Карпатської Січі утворено окремий структурний підрозділ – Жіноча Січ на чолі зі Стефанією Тисовською та Марією Химинець. Окрім медичної служби та функцій Червоного Хреста, січовички виконували відповідальні ролі зв'язкових і розвідниць, передавали вказівки та накази Головної команди в окружні та місцеві осередки ОНОКС.

7. Карпатські січовики продовжували чинити опір після окупації краю угорськими військами. До середини травня окремі групи вели парти-

Чи була Оріся Хортик дисиденткою?

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

Розуміється, що в цій статті не можливо навіть привести і, тим більше, висвітлити всі обвинувачення та їх спростування в суді Орісею Хортик, але деякі з них необхідно нагадати для встановлення історичної правди. Отож, у чому обвинувачували Орісю Хортик? Перед тим, як відповісти на це запитання, треба зробити одне принципове зауваження, а саме, що не будемо приводити імена та прізвища свідків, по крайній мірі, з двох причин. По-перше, тому що одні із них уже померли і не можуть захистити свою невинність, або признати її, а по-друге, суд, на мою думку, був звичайною політичною диверсією і був побудований на брехливих наклепах. Тому й не дивно, що суд не знайшов конкретних доказів і відхилив всі обвинувачення. З другого боку, малоймовірно, що й ті, які ще живуть, змогли б висвітлити безглуздий суд, інсценований над невинною людиною.

В першу чергу, її було обвинувачено в тому, що вона використовувала уроки української мови, щоб

навчати і виховувати дітей у націоналістично-шовіністичному дусі, розподіваючи учням про боротьбу українського народу за державну незалежність України, що давала читцям української поезії вірші націоналістичного характеру. На це обвинувачення вона відповіла, що всі її уроки з української мови та діяльність кружка з театру і читців проводила згідно з навчальною програмою, ухваленою Міністерством освіти, та літературою, офіційно надрукованою в Україні. На додаток до цього обвинувачення було представлено вірш Володимира Сосюри „Любіть Україну”, знайденого при обшуках в домі Орісі Хортик. На суді вона відповіла, що вірш В. Сосюри є легальним, будучи надрукованим 1958 р. в другому томі творів поета і так само передбачений для навчання шкільною програмою. Нам тепер відомо, що й сам автор на своїй Батьківщині був обвинувачений за цей абсолютно чудовий вірш в тому ж націоналізмі! Такі були часи. Щастя, що це вже неприємна і сумна історія!

До речі, було б добре, якщо б тепер мали підставу нас обвинувачувати в націоналізмі! На жаль, тепер ми повинні боротися із швидкою (і

добровільною?) денационалізацією наших українців.

Друге обвинувачення, про яке я бажаю нагадати читачеві, було пов'язане з пропозицією об'єднати українську та угорську школи, з якою Оріся Хортик, мовляв, не була згідна. На підставі цього обвинувачення, можемо припустити, що уже в 1960 р. румунський уряд почав шукати мотиви для скасування української школи. З другого боку, вона була обвинувачена в негативному ставленні до румунської школи, яке вона відхилила, затверджуючи, що її дочка навчалася і навчається в румунській школі. Найкращим доказом щодо безглуздості суду полягає в тому, що він був побудований повністю на ординарних наклепах. Читач тепер зрозуміє, чому Оріся Хортик попросила мене бути свідком на її суді. Як я підкреслив, суд не було відновлено, і це лише тому, що Оріся Хортик блискуче сама захистила себе і довела свою невинність. На жаль, таке саме не вдалося зробити й Михайлу Митринюку, і тому, як відомо, він більше постраждав, ніж Оріся Хортик.

Обвинувачення Орісі Хортик та Михайла Митринюка в українському націоналізмі і в тому, що вони супротивлялися суспільному тоталітарному порядку, існуючому тоді в Румунії, свідчить про те, що й українство в Румунії мало своїх мучеників і святих, не лише в Україні. Такими мучениками і святими в Румунії була сім'я Хортиків та Михайло Митринюк.

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

ТРАВЕНЬ

1. Штефанію П'ЄТРАНУ (3 травня 1985 р.) – редактора часопису «Curierul ucrainean». Випускницю українського відділення Бухарестського університету, де вперше мала змогу почути українську мову. Після закінчення факультету почала працювати у редакції румуномовного часопису Союзу українців Румунії. Бажаємо Штефанії багато успіхів у своїй праці і особистому житті!

2. Івана РЕБОШАПКУ (29 травня 1935 р.) – доктора філологічних наук, проф. Бухарестського університету, почесного професора Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, гостьового професора Університету Альберти (Канада, 1992-1993), члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (Париж), редактора літературного журналу українців Румунії «Наш голос», автора книг з фольклору, літературознавчих досліджень. За плечима професора ціла плеяда випускників українського відділення Бухарестського університету, які вдячні йому за піклування та турботу, вони ставши талановитими викладачами української мови та літератури в Румунії.

3. Ледію СПВАЛЮК (31 травня 1954 р.) – викладача української мови та літератури марамороського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Бухарестського факультету іноземних мов. Ледія Співалюк активний член СУР, голова його місцевої організації, голова Жіночої організації Союзу українців Румунії, член Ради СУР.

Вітаємо з виповненням гарної дати – 65 років! Багато радості, успіхів на українській ниві та «На Многая літ»!

ЧЕРВЕНЬ

1. Людмилу ДОРОШ (2 червня 1978 р.) – редактора дитячого журналу «Дзвоник», тех-

нічного секретаря Клузької філії СУР, письменницю для дітей. Народилася Людмила в Україні, де закінчила педагогічний коледж ім. В. Сухомлинського. А вищу освіту здобула в Бухарестській Академії економічних наук. З 2001 р. почала працювати техноредактором в літературному журналі українських письменників Румунії «Наш голос», а згодом, з 2007 р., – редактором дитячого журналу «Дзвоник».

Людмила одружена, живе в м. Клужі, мати гарних діточок – дочки та синочка. Бажаємо радості, щастя та всіх земних благ гарній родині!

2. Івана АРДЕЛЯНА (4 червня 1942 р.) – д-ра фізичних наук, унів. проф. Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя, поета, члена Спільки письменників Румунії, голову Клузької філії СУР, заступника голови СУР. Народився Іван Арделян в с. Кричунів, Мараморощина, в багатодітній сім'ї. Закінчив Сігетський український ліцей та Фізико-математичний факультет Клузького Університету.

На протязі університетської кар'єри проф. Іван Арделян надрукував чимало наукових праць. Автор більшої кількості поезії українською мовою та 1 румунською мовою. Був нагороджений багатьма науковими відзнаками Румунської Академії, Грамотами університету Бабеша-Бойоя за наукові дослідження та за опубліковані книги.

І. Арделян був нагороджений дебютною Премією Спільки письменників Румунії, став Doctor Honoris Causa Орадянського Університету та, за рішенням Сенату університету Бабеша-Бойоя, був удостоєний звання Заслуженого професора.

І. Арделян проходив документальні стажування в питаннях фізики в Дубно (СРСР), Греноблі (Франція), в США, Канаді та Індії. Пан Арделян багато років був головою Клузької організації СУР, заступником голови СУР та головою видавничої комісії СУР.

3. Пинтію МАРІЧУКА (8 червня 1955 р.) – інженера, голову Рушанської організації СУР, члена Ради СУР, уродженця великого україн-

ського села Русково, що на Мараморощині. Гарного організатора заходів у рідному селі. Успіхів!

4. Михайла ТРАЙСТУ (15 червня 1965 р.) – письменника, члена Спільки письменників Румунії та Національної спільки письменників України, редактора літературного журналу українських письменників Румунії «Наш голос», заступника голови Бухарестської філії СУР, члена Президії СУР, голову Комісії з культури при СУР.

Народився Михайло Трайста в українському селі Верхня Рівна, що на Мараморощині. Початкову школу закінчив у рідному селі. Слїдували ліцейні роки в Сігеті, Бухарестський факультет журналістики ім. Спіру Гарета та Факультет Бухарестського університету, секція українська мова та література, який закінчив успішно. Мастерант. Докторант.

Михайло Трайста – автор книг поезії, прози, театру та літературних студій. Голова Асоціації «Тарас Шевченко» та головний редактор румуномовного журналу «Mantaua lui Gogol», виданого цією ж Асоціацією.

5. Івана КІДЕЩУКА (29 червня 1945 р.) – українського письменника, викладача української мови та літератури, довгі роки директора Негостинської та Балківської шкіл, що на мальовничій Буковині. Деякий час викладав і в Серетському ліцеї ім. Лацку Воде. Іван Кідещук співавтор деяких збірників буковинського фольклору та автор посібника «Українська мова» для ІХ класу, щирий дописувач до «ВС». Автор кількох книг.

Народився Іван Кідещук в гарному українському селі Негостина Сучавського повіту, де закінчив початкову школу, Український педагогічний ліцей у м. Сереті та Бухарестський факультет – секція українська-румунська мови. Зі всіх сил дбає, щоб на Сучавщині українська мова була на висоті, щоб учні українці Буковини були добре підготовленими.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

НОВЕ ВИДАННЯ ПРО УКРАЇНЦІВ ПІВНІЧНОЇ ДОБРУДЖІ

(Закінчення.
Поч. на 3 стор.)

Все це разом вказує на зростаючу небайдужість місцевих українців до історії свого роду, української діаспори Північної Добруджі, України і сприяти цьому навчальний посібник, який потрапить до регіональних бібліотек повіту.

◆ Е Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ч ◆

З 1 ЧЕРВНЕМ ВАС, ДОРОГІ ДІТИ!

Вцей день редакція газети «Вільне слово» бажає вам, дорогі діти, багато успіхів, щастя, затишку, мирного неба, щасливого дитинства!

Міжнародний день захисту дітей був встановлений 1949 р. Радою Міжнародної демократичної федерації

жінок для того, щоб нагадувати дорослим, суспільству про те, що діти мають постійну потребу в їх турботі та захисті. Перший Міжнародний день захисту дітей був проведений в 1950 році.

Конвенція ООН про права дитини була одностайно прийнята Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р. – після 30 років від прийняття Декларації прав дитини та через 10 років після Міжнародного Року Дитини.

А 4 червня – Міжнародний день безневинних дітей – жертв агресії.

Започаткований Генеральною Асамблеєю ООН в 1982 р. на спеціальній сесії з питання про Палестину, Генеральна Асамблея ООН, «будучи приголомшеною величезною кількістю безневинних палестинських та ліванських дітей – жертв актів агресії Ізраїлю», постановила відзначати 4 червня кожного року як Міжнародний день безневинних дітей – жертв агресії.

І.П.-К.

СВЯТО БАТЬКА

Кожна дитина любить свого батька. Копіює його в усьому, гордиться ним перед своїми друзями. Правда, якщо батько справді та особа, на кого дитина може покластися, може з ним порадитися, попросити допомоги.

Бувають випадки, коли дитині ближчий не рідний біологічний батько, а той, який його ростить, дбає про нього, не ранив його дитячої чутливої душі, дає відчуття певності. То для тієї дитини – це справжній батько.

Тому вважалося, що несправедливо, щоб святкувати лише день матері, адже бувають і випадки, правда рідші, коли батько сам ростить, доглядає своїх дітей.

Цим батькам і був присвячений «День батька».

А сталося це вже 100 років тому в Америці, де після смерті матері батько доглядав і виростив своїх п'ятеро дітей.

Щоб віддячитись своєму татові, Уільяму Смарту, за нелегку батьківську працю, Сонора Додд вирішила звернутися до

місцевої влади з петицією про запровадження свята на честь усіх батьків.

На її прохання, 19 червня 1910 р. мер Спокейна заснував таке свято.

Першим президентом, що офіційно відзначив «День батька», був Ліндон Джонсон в 1966 р., а постійний статус йому надав Річард Ніксон у 1972 р.

День батька відзначається вже майже в 50 країнах світу.

І в Румунії почали відзначати цей день. Цього року «День мужчини» в нас відзначали 5 червня. Але це свято в нас більш пов'язане з маркою якогось там пива і з тим, щоб батько мав ще «один» вільний день. Хоч не можна б сказати, що не буває і в нас гарних, справжніх батьків. Найприємніше буває, коли зустрінеш молодого батька зі своїм синочком чи донечкою на прогульці, коли бачиш в його очах дуже багато любові, терпіння до маленького «чоловічка», що коло нього.

Отаким батькам і слід присвячувати «ДЕНЬ БАТЬКА».

І.П.-К.

Любомира ХОМ'ЯК

ЗОЛОТА ПОРА

Діти пахнуть Богом. Вони ціловані Богом. Діти завжди щасливі і задоволені. Волосся їх пахне сонцем, вітром, Теплою подушкою. Уста молоком матері. Діти пахнуть щастям. Діти пахнуть Раєм. Діти – це ангели. Це живе чудо. Не чекають сподівань. Задоволені чаєм. Вони вміють любити безперечно. Діти пахнуть любов'ю, ірисками, зірками. Діти мудріші від нас. У них пахне свобода. Коли дорослішають, губиться з роками Духовна мудрість ця. А дуже шкода... Не повернеться ніколи ця пора золота, Але щире дитяче серце будиться завжди. Крізь роки нас гріє ностальгії теплота І залишаємось у душі великими дітьми.

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

Бажаєм усім вам гарних, удалих літніх канікул!

Останній дзвінок – це закінчення ще одного навчального року, це – літні канікули, які вся дітвора очікує завжди – як початок навчального року, так і літні канікули. Але це і підсумки праці пройденого навчального року, і нагородження учнів за кращі результати.

Це очікуваний день для всіх, – як для учнів, так і для викладачів. Адже це був рік праці, змагання для отримання якнайбільше знань. Тож всім потрібний і час для відпочинку і розваг.

Попри все це, хоч учні і радісні, і святково одягнені, але і схвильовані з букетами квітів, з грамотами, з розлуками з колегами, вчителями, викладачами...

Багато з старших випускників поступлять до іншого рівня освіти, до ліцеїв чи до факультетів, де зустрінуться з новими колегами, з новими випробовуваннями. Їх хвилює нова дорога з невідомими,

незвіданими випробовуваннями, яка постає перед ними.

Та, всеодно, багато чого, звичайно, можна навчитися і під час канікул, різного, іноді надзвичайного, ознайомитися з якнайрізновиднішими явищами та краями, здобути нові знайомства, нових цікавих друзів на все життя.

В багатьох дітей постає питання батьків, які повинні покидати їх, свої домівки в пошуках роботи, ба навіть переселення і їх самих разом із батьками в чужі, невідомі краї, де стикаються з різними проблемами, які появляються перед ними, – чужа мова, інше виховання їхніх колег й не завжди славне ставлення до них. І це не легко як для дітей, так і для батьків!

Газета «ВС» бажає всім гарних, вдалих канікул та щасливої дороги в нове життя старшим випускникам! (І.П.-К.)

АПТЕКА ДЛЯ ДУШІ

Що це за книжечка така? А так давньоєгипетський фараон Рамзес II називав скриньку, де зберігалося зібрання його улюблених книг (до речі, найвідоміше в Стародавньому Єгипті), ще три з половиною тисячі років тому! Адже слова «бібліотека», що було набагато пізніше придумане греками й означає «скриня для книг», тоді ще не існувало, та й книги виглядали цілком інакше.

ПЕЧУ-ПЕЧУ КНИЖЕЧКУ...

Старі не зберігають дощадних блисків стародавніх бібліотек, але вони таки до речі до речі: бібліотека (для зручності) спеціалізується на терміновій видачі від 5000 років.

Так давньоєгипетський фараон Рамзес II називав скриньку, де зберігалося зібрання його улюблених книг (до речі, найвідоміше в Стародавньому Єгипті), ще три з половиною тисячі років тому! Адже слова «бібліотека», що було набагато пізніше придумане греками й означає «скриня для книг», тоді ще не існувало, та й книги виглядали цілком інакше.

9 червня – Міжнародний день друзів

Свято походить із США, там його почали святкувати в 1935 році. З часом це свято прийняли та почали святкувати інші країни.

У 1997 році Організація Об'єднаних Націй затвердила Вінні Фу на посаду посла Дружби в світі.

В цей день прийнято зустрічатися та обмінюватися подарунками з найкращими друзями.

6 червня День журналіста

Негостинський ансамбль «Червона калина» гідно представив українську громаду Румунії в міжнародній акції «Ніч музеїв»

Щороку 18 травня відзначається Міжнародний день музеїв. З цієї нагоди, починаючи з 1997 роком, відбувається міжнародна акція «Ніч музеїв». Румунія вже протягом 15 років бере участь у цій акції, яка проводиться Національною мережею музеїв. Цього року по всій країні, в тому числі в Бухаресті, понад 150 музеїв і культурних установ приймали бажаючих оглянути музейні експозиції, вхід будучи вільним. Музеї організували також різноманітні культурно-розважальні заходи: концерти, виставки, кінопокази тощо.

З цієї нагоди Національний музей села імені Дімітрія Густі міста Бухареста відсвяткував також 83 роки від свого заснування та підготував спеціальну святкову програму для відвідувачів. Були запрошені взяти участь чимало фольклорних колективів зі всієї країни, в тому числі вже відомий в Румунії український танцювальний ансамбль «Червона калина» з Негостини, керівником якого є Юліан Кідеша. Участь у цьому заході стала можливою завдяки старанням Бухарестської філії Союзу українців Румунії, зок-

рема голови Ярослави Колотило та заступника голови Феліції Раду.

Талановиті негостинські танцюристи гідно представили українську громаду Румунії в цій важливій міжнародній акції. Численні відвідувачі музею з приємністю сприйняли майстерність танцюристів, навіть спробували разом із ними танцювати гопак на центральній сцені музею. Звідти, одягнені в прекрасних народних українських костюмах, члени ансамблю разом із представниками бухарестської громади українців пройшли парадом перед гуцульською хатою села Бряза Сучавського повіту, розташованою на одній вулиці музею села. Там на них чекала з калачем та українськими піснями Нікуліна Клапон з Негостини. Родіка Бойчук, уродженця Чумирни, яка живе тепер в Балківцях, представила гарні гуцульські писанки. На подвір'ї української хати відбувся круглий стіл, на якому були обговорені питання збереження української вишиванки та української культурної спадщини.

Акція «Ніч музеїв», ініційована Міністерством культури Франції під патронатом Ради Європи, ЮНЕСКО та Міжнародною радою музеїв, проходить щороку в третю суботу травня в численних країнах Європи. Основною метою цього культурного заходу є притягати молодь до музеїв та залучення дедалі більшої кількості відвідувачів музеїв.

Христина ШТІРБЕЦЬ

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.